

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1932.

Första kammaren.

Nr 8.

Onsdagen den 3 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Rundqvist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 43, angående efterskänkande av återbetalningsskyldighet för felaktigt uppburen arrendeavkomst av stadskommisternas löningsjord i Linköping;

nr 44, angående anslag till personal- och driftkostnader för institutet för högspänningsforskning vid universitetet i Uppsala;

nr 48, angående anslag åt docenten vid universitetet i Lund G. R. Raquette;

nr 51, angående rätt för biträdande föreståndarinnan Elin Thörn att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 52, angående rätt för ordinarie statsanställd lärare att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 56, angående befrielse för förre stadsförvaltaren J. E. Elfving från viss betalningsskyldighet på grund av borgen;

nr 57, angående överflyttande till lantförsvarets förvaltning av vissa fastigheter i Järfälla socken av Stockholms län;

nr 58, angående pension åt en förutvarande båtsman;

nr 62, angående försäljning av vissa lägenheter under Offers gård i Väster-norrlands län;

nr 63, angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring;

nr 64, angående ändrad disposition av medel, anvisade till anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur;

nr 65, angående förstärkning av fjärde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga; samt

nr 66, angående användande av medel ur undsättningsfonden för tillvaratagande av stormfälld skog inom vissa delar av landet.

Föredrogos och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott nedan-nämnda motioner:

nr 278, av herr *Lindhagen*, om nydaning av själavården, såvitt på samhället ankommer;

nr 279, av herr *Lindhagen*, om ytterligare avskrivning av sambandet mellan försvarsväsendet och kyrkan;

nr 280, av herr *Lindhagen*, om reglering av undertryckta folks självbestäm-ningsrätt genom internationell lag;

nr 281, av herr *Lindhagen*, om världsproblemets språkfråga; samt

nr 282, av herr *Nilsson, Petrus*, m. fl., om utredning angående ändrade former för beredning av ärenden rörande bidrag av lotterimedel.

Föredrogos och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott nedan-nämnda motioner:

nr 283, av herrar *von Heland* och *Pettersson*, om utredning rörande lantarbe-tarnas ekonomiska och sociala ställning m. m.; samt

nr 284, av herr *Henriksson* m. fl., om viss komplettering av föreskrifterna angående märkning av utländska köttvaror m. m.

Föredrogos och bordlades på begäran Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 43, 44, 48, 51, 52, 56—58 och 62—66.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 19, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställning om anslag till möbler samt arkiv-inredning m. m. för riksförsäkringsanstalten.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 9, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna för ka-pitalökning i avseende å post- och telegrafverken, statens järnvägar och statens vattenfallsverk;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av kost-naderna för den s. k. Ådalskommissionen; och

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av det för budgetåret 1931/1932 under femte huvudtiteln anvisade anslaget till bekämpande av arbetslösheten jämte i ämnet väckta motioner; samt

bevillningsutskottets betänkande nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts pro-
position angående godkännande av ett mellan Sverige och Rumänien slutet bo-sättnings-, handels- och sjöfartsavtal.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare.

Utsedd till en av Sveriges delegerade vid nedrustningskonferensen i Genève an-håller jag härmed vördsamt om ledighet från riksdagsgöromålen $1/2$ — $18/2$ 1932.

Vördsamt

K. G. Westman.

Den begärda ledigheten beviljades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades därjämte herr *Lindmark* under 12 dagar från och med den 6 i denna månad.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.39 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 5 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4.30 e. m.

Herr statsrådet *Gyllenswärd* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 49, angående pension åt statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter A. W. Norgren och P. Larsson;

nr 50, angående begravningshjälp efter avliden pensionstagare av marinens stammanskap;

nr 67, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 68, angående vissa pensioner, att utgå av affärsdrivande verks medel;

nr 69, angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 70, angående pension åt förmanen vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall Carl Gustaf Iwar; samt

nr 71, angående pension åt polisbiträdet Lars August Sundbom.

Justerades protokollen för den 30 och den 31 nästlidne januari samt den 1 innevarande månad.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 43, angående efterskänkande av återbetalningsskyldighet för felaktigt uppburen arrendeavkomst av stadskommunernas löningsjord i Linköping.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 44, angående anslag till personal- och driftkostnader för institutet för högspråningsforskning vid universitetet i Uppsala; samt

nr 48, angående anslag åt docenten vid universitetet i Lund G. R. Raquette.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 51, angående rätt för biträdande föreståndarinnan Elin Thörn att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 52, angående rätt för ordinarie statsanställd lärare att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 56, angående befrielse för förre stadsförvaltaren J. F. Elfving från viss betalningsskyldighet på grund av borgen; samt

nr 57, angående överflyttande till lantförsvarets förvaltning av vissa fastigheter i Järfälla socken av Stockholms län.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 58, angående pension åt en förutvarande båtsman.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 62, angående försäljning av vissa lägenheter under Offers gård i Väster-norrlands län.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 63, angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 64, angående ändrad disposition av medel, anvisade till anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur; samt nr 65, angående förstärkning av fjärde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 66, angående användande av medel ur undsättningsfonden för tillvaratagande av stormfälld skog inom vissa delar av landet.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 9, 13 och 14 samt bevillningsutskottets betänkande nr 6.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 49, 50 och 67—71 blevo desamma på begäran bordlagda.

Herr *Nylander* avlämnade en av honom och herr *Bengtsson* undertecknad motion, nr 285, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning m. m.

Motionen blev på begäran bordlagd.

*Interpellation
ang.
riksbankens
diskonto-
politik m. m.*

Herr **von Heland** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Att vår riksbank ännu icke funnit sig kunna eller böra sänka den abnormt höga räntan väcker med varje dag som går allt större bekymmer inom det svenska näringslivet, enkannerligen jordbruket, som troligtvis har svårast att bära de höjda ränteutgifterna.

Diskontot höjdes som bekant den 31 juli förra året från 3 till 4 %, den 21 sept. till 5 %, den 25 sept. till 6 % och den 27 sept. till 8 %. Den 8 okt. företogs en sänkning till 7 % och den 19 okt. till 6 %, vilket ränteläge sedan dess bibehållits.

Man är skyldig taga för givet, att mycket starka skäl varit och äro avgörande för denna räntepolitik, som så hårt trycker vårt näringsliv och minskar dess möjligheter att arbeta sig igenom den nuvarande förödande krisen, men hittills ha, enligt min mening, icke tillräckliga grunder härför bragts inför offentligheten.

Ett högt diskonto brukar huvudsakligen motiveras dels med dess förmåga att tillföra ett land kort kredit, dels med dess verkan på landets inre prisnivå. Vad den korta krediten beträffar eller överhuvud diskontots förmåga att draga kapital till landet, synas såväl det praktiska livets män som den ekonomiska vetenskapens företrädare vara ense om att i kristider som de nuvarande

ett högt diskonto snarare är ägnat att avhålla från än locka till kapitalplacering från utlandets sida. Det höga diskontot inger nämligen utlandets finansärer farhågor rörande soliditeten i landets finanser och penningssystem. Ränthöjden spelar för närvarande en underordnad roll i jämförelse med risken, och följden blir att det internationella kapitalet fortast möjligt söker sig bort från länder med onormalt höga räntesatser.

Vad angår diskontots inverkan på spekulation och lagerhållning inom landet förefaller det antagligt, att prISRISKerna härvidlag spela en ojämförligt större roll än själva räntekostnaderna. Ett högt diskonto under kristid har i detta avseende främst verkningar av psykologisk natur, nämligen i den mån det uppfattas som ett tecken på att statsmakterna ämna driva deflationspolitik i syfte att åstadkomma ytterligare prisfall. Läget torde dock icke vara sådant, att ett dylikt tryck på prisnivån nu är vare sig nödvändigt eller lämpligt.

Av den förda offentliga diskussionen synes framgå, att ganska stor enighet råder därom, att diskontot icke för närvarande fyller sina normala funktioner. Framförallt synes det icke vara effektivt i fråga om påverkan av växelkurserna, och dock motiveras vanligen det hårda kredittrycket på näringslivet med växelkursernas tendens att stiga.

Därmed är ingalunda sagt, att diskontopolitiken skulle vara verkningslös. Genom det tryck den höga räntan utövar på näringslivet i förening med strängare lånevillkor i övrigt, som rent automatiskt synas följa den höga räntan i spåren, inskränkes den inhemska produktionsvolymen, försörjningsmöjligheterna minskas och det allmänna får ta hand om ett ständigt växande antal arbetslösa. På områden, där möjligheterna att inskränka kreditbehovet äro små eller så gott som inga, t. ex. jordbruket, verkar den höga räntan som en extra beskattning, som företagaren icke kan undandraga sig och som med nuvarande räntabilitetsförhållanden ofta leder till ekonomisk ruin.

Från regeringen har utfärdats parollen, att kronans inhemska köpkraft skall hållas uppe, varför alltså den allmänna prisnivån skulle hållas oförändrad eller åtminstone icke tillåtas att stiga. Då emellertid importvarornas pris automatiskt stiga på grund av växelkurserna och allmänna prisnivån blott är ett medeltal av olika pris, innebär kravet på prisnivåns konstans, att de hemmaproducerade varornas pris ytterligare måste tryckas ned. Vilka följder detta får för vårt redan så hårt pressade näringsliv torde icke behöva närmare utvecklas. Regeringen kan under sådana förhållanden icke undandraga sig ansvaret för följderna av den förda riksbankspolitikerna genom att hänvisa till de konstitutionella bestämmelserna om riksbankens förvaltning.

Riksbanken synes för närvarande knappast ha andra medel till sitt förfo-gande i sin strävan att hålla vår valuta uppe gentemot utlandet än diskontot, vilket, som redan framhållits, i nuvarande situation är av tvivelaktig effektivitet i detta avseende men förenat med ödesdigra verkningar för vårt eget näringsliv. Ett mera ändamålsenligt och tillika verksammare medel att stödja valutans synes däremot en reglering av importen vara. Det torde icke råda någon egentlig meningsskiljaktighet därom, att en betydande del av den nuvarande importen kan betraktas som dels fullständigt onödig och dels direkt skadlig. Att genom åtgärder på detta område, antingen i form av direkta ingrepp från statens sida eller också valuta- eller kreditransonering, förbättra betalningsbalansen och därmed stärka valutans värde borde icke behöva möta betänkligheter. Tillräckligt omfattande åtgärder av detta slag skulle föra med sig, att ledningen för vårt penningväsen bleve i stånd att kontrollera valutans värde på ett helt annat och effektivare sätt än hittills, och samtidigt undvekes faran av att vårt näringsliv genom en alltför hård räntepolitik tillfogas svårbotliga skador.

Med hänvisning till det anförda får jag vördsamt anhålla om kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern framställa följande förfrågning:

*Interpellation
ang.
riksbankens
diskonto-
politik m. m.
(Forts.)*

*Interpellation
ang.
riksbankens
diskonto-
politik m. m.
(Forts.)*

1) Har den av Kungl. Maj:t tillsatta ordföranden i riksbanksfullmäktige informerat regeringen angående de skäl, som förmått riksbanksfullmäktige att allttjämt bibehålla nuvarande höga diskonto, och anser regeringen i så fall, att dessa skäl äro av så vital betydelse, att detta höga diskonto måste bibehållas?

2) Överväger regeringen andra åtgärder än ett hårt kredittryck på näringslivet, såsom mera omfattande importreglering eller valutarestriktioner, för att riksbanken måtte få kontroll över växelkurserna?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade läkarintyg får jag härmed anhålla om tre veckors ledighet från riksdagsarbetet.

Malmö den 3 februari 1932.

Vördsamt
William Linder.

Att borgmästaren *William Linder*, Malmö, på grund av sjukdom — ämnesomsättningssjukdom — är i behov av ledighet från riksdagsarbetet under tre veckors tid, intygar

Malmö den 3 februari 1932.

Axel Ekelund,
Förste provinsialläkare
i Malmöhus län.

Den begärda ledigheten beviljades.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.46 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.